

Restartujeme pohraničí (Faktor S)

Vláda pošle do Karlovarského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje 42 miliard korun. Mají pomoci uklidit a přinést prosperitu. „Jen postavit dálnice nestačí, restrukturalizace musí být komplexní,“ říká Gabriela Nekolová, vládní zmocněnkyně, která za programem Restart stojí.

Faktor S, 24. 8. 2017

Problémy těchto tří regionů nejsou nové, proč přicházíte s programem pro jejich podporu až teď?

Máte pravdu v tom, že by si tyto regiony zasloužily nějakou restrukturalizaci už někdy v devadesátých letech, kdy probíhala transformace české ekonomiky. Tehdy se ale zřejmě mělo za to, že to zvládnou samy a lépe, než jak se to ve skutečnosti podařilo. Jenže se časem ukázalo, že to samo nepůjde, problémy v nich narůstaly a začaly se cyklit. Dílčí restrukturalizační a revitalizační projekty sice proběhly, například na počátku tohoto století, ale to nestačilo.

V minulosti jsme slyšeli, že Ostravsko je na tom špatně, protože nemá dálnici. Teď dálnici má, ale zase slyšíme, že je na tom špatně. Není to už trochu výmluva?

Nepomůže jen postavit někam dálnici. Někjaký dílčí efekt to sice může mít, ale problémy v těchto regionech mají sociální základ a už se přenáší na další generaci. Vyrostly nám tu sociálně vyloučené lokality, kde děti vidí, že jejich rodiče nechodí do práce, a připadá jim to zcela normální. V Ústeckém kraji je kolem šestnácti procent lidí v exekuci a vymáhaná jistina činí kolem třiceti miliard korun. To je nejvíce v celé České republice. Vzdělání a schopní jedinci nám odcházejí, protože v pohraničí nemají perspektivu. Proto jsme připravili komplexní program Restart.

Co je špatného na tom, že lidé odcházejí za lepším? Vždyť je to přirozené a migrace za prací je efektivním řešením nezaměstnanosti – když v daném místě nemám práci, jdu tam, kde práce je.

S tím v zásadě souhlasím, ale bylo by lepší, kdyby se nám tito lidé zase vraceli. Když odsud všichni schopní a vzdělání odejdou, za chvíli tu zůstanou jen ti, kteří mají nízkou kvalifikaci. Do regionů tedy nepůjdou ani žádní investoři, protože zde nenajdou adekvátní pracovní sílu.

Jak tohle vyřeší miliardy z Restartu?

Předností Restartu je, že nabízí komplexní řešení problémů, které v těch třech regionech jsou.

To je taková vzletná, ale obecná formulace. Co to znamená konkrétně?

Chceme se zaměřit na vzdělání, vědu a výzkum. Dnes prakticky všechny vědecké kapacity míří do Prahy nebo ještě dál, za hranice České republiky. My je potřebujeme motivovat, aby šly k nám. Chceme podpořit podnikání včetně toho, aby k nám přicházeli investoři, domácí i zahraniční. Máme zde spoustu brownfieldů (bývalých průmyslových zón, pozn. red.), které se dají využít k podnikání. Máme v plánu lidi vzdělávat ve finanční gramotnosti a pomoci jim s řešením jejich dluhů. A samozřejmě se počítá i se stavbou a opravami silnic nebo zkapacitněním železnic.

Kde mají podle vás uvedené kraje největší šance uspět? Ve kterých odvětvích je jejich síla?

Vidím to ve dvou rovinách. Jednak si myslím, že by stálo za to oživit některá tradiční odvětví, jednak přijít s něčím zcela novým. Ústecký kraj je například silný v chemickém průmyslu, Karlovarský v

lázeňství, Moravskoslezský ve strojírenství, ale v posledních několika letech také v informačních technologiích. Obecně by to mělo vždy nějak souviset s výzkumem a vývojem. Nejnovějším "hitem" je těžba lithia na Teplicku. Neměli bychom ale dopustit jeho pouhé vytěžení. Lithium má v sobě potenciál právě ve vývoji a nových technologiích. To je dobrý příklad toho, kde by mohl Restart pomoci – vytvořit výzkumnou infrastrukturu a zázemí.

Ústecký kraj mi připadá velmi turisticky atraktivní. V tom potenciál nevidíte?

Jako doplňkový zdroj příjmů určitě ano, ale nikoli jako něco, co tento kraj potáhne. Myšlenka, že cestovní ruch nás tady spasí, se objevila už před nějakými dvaceti lety, když bylo jasné, že dojde k útlumu těžby uhlí. Jenže se ukázalo, že tak velký potenciál, aby se stal klíčovým odvětvím turismu, nemá. V Karlovarském kraji je situace o něco lepší, tamní lázeňství k tomu přirozeně vybízí, ale v Ústeckém nebo v Moravskoslezském kraji to bude vždy jen doplněk.

V souvislosti s Restartem se také řeší, jak bude mezi jednotlivé kraje rozdělováno oněch 42 miliard a zda...

(skáče do řeči) Tady bych chtěla zdůraznit, že není vůbec předem určeno, kolik peněz do kterého kraje půjde. Někde jsem zaznamenala informaci, že se ta částka bude dělit třemi, ale tak to opravdu není. Vše bude záležet na tom, jak kvalitní projekty se sejdou, a teprve až hodnotící komise určí, který dostane přednost. Vyhrávat bude samozřejmě ten nejlepší. Běžně se tedy může stávat, že dostane přednost projekt z Moravskoslezského kraje před tím z Karlovarského a naopak.

... těch 42 miliard nebude málo. Celý program má být realizován během mnoha let, a tak si říkám, jestli ty peníze nakonec nebudou jen kapkou v moři.

Vůbec ne. Kapky v moři byly všechny ty dosavadní projekty, které se na území strukturálně postižených regionů realizovaly. Restart je naproti tomu, jak už jsem říkala, komplexní. V součinnosti se zástupci krajů, firem, vzdělávacích institucí a dalších jsme vytipovali oblasti, kam mají peníze jít, aby přinesly očekávaný efekt. Navíc je to proces dlouhodobý, v němž budeme každoročně vládě předkládat vyhodnocení, aktualizaci a budou se zpřesňovat i náklady.

Mně na tom programu trochu vadí, že není předem jasné, na co peníze půjdou, ale že se budou zase rozdělovat na základě nějakých žádostí. Nebojíte se, že to dopadne jako "slavný" ROP Severozápad, který se stal symbolem korupce při rozdělování evropských dotací?

Nebojím. Na rozdíl od ROP Severozápad zde v souvislosti s Restartem nevznikne žádná agentura, která by peníze rozdělovala. To si budou řídit sama ministerstva a každý projekt bude procházet přísným posouzením hodnotících komisí na základě jasných kritérií.

Z logiky věci ale tam, kde se rozdělují státní peníze, ke korupci v nějaké míře dochází.

To byste ale takto mohl zpochybnit jakékoli dotační programy státu. Nejde přece říci, že každý, kdo pobírá dotace, je korupčník.

To netvrdím. Jen říkám, že dotace jsou pro korupčníky magnetem.

Pak je otázka, jak si to jednotlivá ministerstva pohlídnou, když peníze budou přidělovat. Naším úkolem je pouze kontrolovat, zda byly prostředky na projekty vynaloženy efektivně. Tato dvojitá kontrola podle mého názoru dokáže opakování zkušeností s ROP zabránit.

Jste členkou ČSSD. Budete kandidovat ve volbách do Poslanecké sněmovny?

Ano, budu.

Připadá mi, že celý program Restart vznikl tak, že jste se v ČSSD podívali do mapy a řekli jste si, že v těch třech krajích je váš elektorát, takže tam rozdáte miliardy a lidé vás budou volit.

Popravdě doufám, že máte pravdu a v Karlovarském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji je elektorát ČSSD. Ale vážně. Nemyslím si, že je to nějaké moje osobní pír nebo pír sociální demokracie. Prostředky budou rozdělovat ministerstva, kterým vládne jak ČSSD, tak hnutí ANO nebo lidovci. Karlovarský kraj má hejtmanku z ANO, Ústecký z KSČM a Moravskoslezský opět z ANO. Zmocněnec pro Moravskoslezský kraj Jiří Cieńciała je nestraník. Čili vidíte, že to není program sociálních demokratů, ale jde napříč stranami. Jediné, co může být s ČSSD spojováno, je to – a na to jsem pyšná –, že Restart schválila a zahájila vláda, která má sociálnědemokratického premiéra. Jak už jsem několikrát říkala, peníze z Restartu se budou rozdělovat mnoho let a kdoví, jaké se za tu dobu vystřídají vlády a kdo přijde na moje místo.

Zdroj: Faktor S